

Ismeretlen Krúdy-kéziratok

Különleges dokumentumok a Kisfaludy kör irattárában Győrött

Győrött századunk első évtizedének végére esik a szellemi fellendülés időszaka. Ennek a szellemi fellendülésnek jegyében alakult meg 1908. november 15-én a Győri Kisfaludy Irodalmi Kör. Az alapító okirat szerint: „Célja a magyar irodalom művelése, fejlesztése és terjesztése, a szépművészetek ápolása, felolvasások és ünnepélyek rendezése, valamint jelesebb irodalmi termékek kiadása által”. A kör 1948-ig működött. Alapító tagjai között voltak többi között *Giesswein Sándor*, *Pitroff Pál*, *Vajda Emil*, *Acsay Ferenc* és *Újlaky Géza*, aki hosszú ideig a kör titkáráként tevékenykedett.

A kör tevékenysége az első világháború idején stagnált, majd az 1920-as évek elején erőteljesen fellendült. Ezekben az évtizedekben számos olyan felolvasó ülést tartottak Győrött, amelynek országos visszhangja volt.

A kör irattárának egy része 1950-ben került levéltárba. A levéltári anyagot *dr. Geccsényi Lajos*nak, az I. számú Megyei Levéltár igazgatójának vezetésével és *Borbély János* levéltári dolgozó közreműködésével mostanság dolgozzák fel.

A kör irataiból megtudhatjuk, hogy 1921. április 24-én állították fel újra régi helyén, az akkori Erzsébet téren a Kisfaludy-szobrot. Az ünnepi beszédet *dr. Gálos Rezső* irodalomtörténész mondta. A két Kisfaludy emléktábláját a kör támogatásával 1926. október 31-én helyezték el a Kisfaludy utca 24. számú ház falán (ma is ott látható). Az emléktáblát *Birkmayer János* kőfaragó mester készítette.

Az iratok közül különleges érdekességű irodalomtörténeti értékű leletek is előkerültek. A Győri Kisfaludy Irodalmi Kör 1928. december 1-én ünnepelte a Lloyd nagytermében *Krúdy Gyula* harmincéves írói jubileumát, amelyet összekötötték Krúdy műveinek széles körű propagálásával.

Természetesen az írókat is meghívták az ünnepi ülésre, megkérve egy írásának felolvasására. Az író a névjegykártyáján jellegzetes gyöngybetűvel, lila tintával írva az

alábbi levelet küldte *Újlaky Gézának*: „*Kedves Bátyám, mélyen tisztelt szerkesztő úr, évek óta ismétlődő, novemberi betegségem miatt nem igen volna érthető felolvasásom a Kisfaludy-Körben, ahová pedig évek óta szívemből vágyom, mert Kisfaludyakról írni és felolvasni: minden magyar trónak ambíciója. Magam helyett ezt a művet küldöm — a Kisfaludy-képző emberről —, amely művecskét valaki felolvashatná. A művecske nyomdai közlését — mint minden írói munkámnak közlési jogát —, azonban a „Magyarság” köztölte le. E körülménynek figyelembe vételével küldöm Kedves Bátyámnak, mélyen tisztelt szerkesztő úrnak a mellékelt kéziratot. Tisztelő, alázatos szolgálja:” A névjegykártya túlfeloldalán: „*Széchenyi-kovácsi, Krúdy Gyula, Szent-Margitsziget,*” Kézírásos dátum: „1928. november 10.”*

A második levelet másfajta névjegyén Krúdy ugyancsak lila tintával sajátkezűleg írta:

„*Kedves Géza Bátyám, jószákos, kedves magyar úriemberhez illő, vendégszerető meghívását köszönettel vettem kézhez. Valóban csak hiányos egészségi állapotom aggaszt, hogy nyomban útnak nem indultam drágalátos sorai vétele után. Még nem vagyok egészen rendben, 25-ikére nem ígérhetek semmit: talán decemberben már jöhetnek. A kézírást: azt felolvashatja jó hanggal bárki a Kisfaludy*

Körben. Szeretettel, tisztelettel köszöntöm az ismeretlen felolvasót. Géza Bátyámnak pedig vagyok igen jó hive: Krúdy Gyula (kézírásos dátum:) Margitsziget 1928. nov. 18.”

Az iratok között van a megküldött írás is, amelynek pontos címe: „*A Kisfaludy-képző úriember*”. Ugyancsak a Krúdy által használt lila tintával kézzel íródott, de ez már nem Krúdy keze írása, hanem valaki más írhatta. A novellát *Újlaky Géza* olvasta fel az ülésen. Az érdekesség az, hogy a „*Kisfaludy-képző úriember*” nem szerepel a Krúdy-bibliográfiában, azt viszont nem tudtam megállapítani, hogy az írás vajon a *Magyarságban* megjelent-e...

A kör irataiból megtudjuk azt is, hogy 1927 márciusában alakult meg Győrött a Páneurópai Unió magyarországi szervezetének győri csoportja. A magyarországi szervezet két elnöke is győri: *dr. Németh Károly* akkori győri főispán és *Halbritter Károly*, az Iparkamara elnöke. Az országos elnökség tagjai között volt *Heltai Jenő* és *Móricz Zsigmond* is. A Páneurópai Unió legfőbb célja „a békes együttműködésen alapuló Európa létrehozása” volt.

A korra jellemző dokumentum is előkerült a Győri Kisfaludy Irodalmi Kör iratainak feldolgozása közben. A finom tollú író és újságíró, *Cholnoky László* n. m. or. miatt 1929-ben öngyilkos lett. Özvegye és kiskorú gyermeke nyomoruk enyhítésére az író posthumusz művét kívánta megjelentetni, amelyhez levélben kérte a Győri Kisfaludy Irodalmi Kör anyagi támogatását is, három pengő (!) átutalásával. A kör természetesen eleget tett a kérésnek, mert a levél hátlapján kézírással az alábbi szöveg olvasható: „*Egy példány rendelkezése határozottat*”.

Imre Béla